Kolozsvár 1903. V. évfolyam 117. szám Kedd, Aprilis 28.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre ..... 24 kor. (12 frt)
Félévre ..... 12 „ (6 „)
Negyedévre ..... 6 „ (3 „)
Egy hóra ..... 2 „ (1 „
Egyes szám ..... 8 fillér (4 kr.)
Vidékre ..... 10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
Egyetem-utcza 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:
Négyszög centiméterenként 8 fillér.
Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek
Nyilttér soronként 40 fillér.

Csalódások.

Kolozsvár, április 27.

Amerikai gyorsasággal halad az ország a törvénytelen állapot felé. Széll Kálmán miniszterelnök angol hidegvérrel ül bársonyszékében s könnyelmüen nézi, félvállról veszi, hogy az ország napról-napra közelebb és közelebb ér egy kétes, veszélyteljes jövőhöz és az, ki a jog, törvény és igazság tántorithatatlan hiveként hirdette magát, kész megcsorbitani az ezer éves magyar alkotmányt s kész a jog, törvény és igazság nélküli kormányzásra is. A szög kibujik a zsákból. A Tiszalex aláirója teljes valóságában áll előtttünk, fényesen igazolva Beöthy Ákosnak és még sok más politikusnak amaz állitását, hogy a Széll előtti és a Széll-féle kormányzási rendszer tisztára egyeznek, merően egyenlők s egymást egészen fedik. Változás, különbség csak a személyben van. Igen! a személy és a személyes tulajdonok cserélődtek ki. A törhetlen, a hajthatatlan Bánffyt az édes szavu, simulékony, minden párttal paktáló és kacérkodó Széll váltotta fel. Az osztrák császári politika alázatos uszályhordozója volt Bánffy s ugyanaz Széll is. Különbség csak az, hogy mig amaz nyiltan és őszintén, addig emez sutytyomban. Bánffy is exlex-be kergette az országot; Széll is ezt teszi. Csakhogy amaz a felelősséget magára vállalta ezért, mig Széll a függetlenségi párt nyakába akarja sózni botlásai és politikai bünei minden következményét.

A hamis vád alól fényesen tisztázta magát az ellenzék. Egy ránttással leplezte le a Széll-kormány óriási politikai gyávaságát, egy csapással ütötte agyon rágalmazóit, kik alaptalan hazug vádakkal illették. Egyetlen kézmozdulattal fedte föl egy ország szine előtt a kormány tehetetlen gyengeségét, nemzetietlen voltát és hazafiatlan politikáját. Az ellenzék — helyesen a függetlenségi párt — választást engedett a kormánynak a jó és rossz között, midőn az indemnitást felajánlotta azon feltétel alatt, ha a kormány félbeszakitja a katonai javaslatok tárgyalását s az indemnitás időtartama alatt azzal elő nem hozakodik, hanem a határidőhöz kötött s a már tárgyalásra kész javaslatokat tárgyaltatja. Szóval: az indemnitásért cserébe azt kivánta az ellenzék a kormánytól, hogy tisztelje a magyar nemzet jogait, küzdjön a magyar nép érdekeiért, szeresse a hazát s respektálja a magyar alkotmány tételeit.

És a kormány a rosszat választotta. Széll ur fenn hirdeti, hogy ő ugyan belemegy az ex-lexbe, (jó-jó! de hogy jön ki?) Ő nem bánja akár mi lesz, ő kormányoz alkotmány nélkül is. Miről van hát itt szó? Arról, hogy a kormány nyiltan bevallja, hogy sem a nemzet jogait nem tiszteli, sem a nép jogaiért nem hajlandó küzdeni; nem szereti e hont és nem respektálja az alkotmányt. Hanem igenis, meghajlik a császári kommandó előtt s az osztrák érdekek hüséges szolgálatára minden percben készen áll.

De még más is kitünik a kormány magatartásából: az, hogy a király, jobban mondva: az osztrák császár annyira ragaszkodik a katonai terhek emeléséhez, hogy nem csak az azokat tartalmazó javaslatok visszavonásáról nem lehet szó, de még azok tárgyalásának *megszakitásáról* sem. Hiába! a császárnak katona kell! *Kell* és pukktum. Nincs appeláta. Ha másképen nem lehet, hát változzék meg a természet rendje s kétszer szüljenek évente a magyar anyák. A katonai követelésekből törvényt kell csinálni ha az alkotmány árán is, a katonai javaslatot keresztül kell vinni, ha árkon-bokron, tüzön-vizen át is.

És a kormány ennek a politikának eszközéül szegődik. A helyett, hogy a paritás elvét szittatná diadalra a hadseregben, mely „közös" és a külügyi képviseletben, mely szintén „közös", hogy Ausztria ne sikkaszszon el lépten-nyomon bennünket a külföld előtt, a helyett, hogy a magyar nyelven ne követne el és ne engedne elkövetni szentségtörést, a helyett, hogy a munkás- és egyéb szociális kérdések megoldásán fáradoznék; a helyett, hogy az önálló gazdasági életet megteremtené; a helyett, hogy a választói jogot kiterjesztené s a választási törvényt reformálná; a helyett, hogy határt szabna a nemzetiségek szertelenségének; a helyett, hogy a horvátokat a magyar állam iránti tiszteletre tanitaná; a helyett, hogy megfékezné a klerikális reakció lézengő rittereit — fölemelt quotával, fölemelt civillistával és fölemelt katonai követelésekkel áll elő s azok megvalósitása legfőbb törekvése; egyedüli célja.

Jogos-e hát ilyen kormány ellen a küzdelem? Jogos-e hát a nemzet harca ilyen eszmék, ilyen törekvések ellen? Bizalommal lehet-e a haza ilyen kormány iránt s megnyugvással teheti-e le anyagi és erkölcsi javait s az azok fölötti rendelkezési jogot egy ilyen kormány kezébe? Sőt továbbmenőleg: nem áll-e kötelességében a nemzetnek, hogy ha kell erőszakkal is megakadályozza az ilyen kormányt hazafiatlan kormányzásában?

A függetlenségi párt tudatában volt e kötelességének és azzal tisztában is van. És mikor az indemnitás elleni obstrucióit folytatja, ezen lelkiismeretbeli, hazafias becsülete sugalta kötelességének tesz eleget.

Rosszul számitottak hát kegyelmes uraim s körülülői a husosfazéknak! Elfeledték, hogy van egy párt a parlamentben, melyet nem vakitanak el az udvari bálok és udvari ebédek pompái, nem kábitanak el a vállveregetések, nem ingatnak meg az ordók, cimek s tudom is én miféle koncok. Feledték önök uraim, hogy van egy párt a parlamentben, melynek tagjaiban még magyar sziv dobog, melyben még van hazaszeretet, s melynek még van lelkiismeretbeli szózata. Feledték, hogy e párt tagjainak ereiben szittya vér pezseg; feledték, hogy e párt a nemzet élére fog állani s diadalra segiti az osztrák császári akarattal és politikával szemben a magyar király akaratát és politikáját. Csalódtak uraim s önök lesznek kénytelenek kiinni is a csalódás keserü poharát.

V. M.

= **Szükségrendeletek.** A politikai helyzet feszültségét s egyszersmind kiváló érdekességét semmi sem jellemzi jobban, mint a politikai vonatkozásu röpiratpknak az a tömege, mely sürü egymásutánban valósággal elárasztja a könyvpiacot. Név nélkül jelennek meg ezek a röpiratok s mégis első pillantásra meg lehet ismerni belőlük legalább azt, hogy irójuk milyen fajtáju politikus. Legujabban Grill Károly kiadásában jelent meg *„Az exlex"* cimen egy közjogi tanulmány, melynek szerzője radikális mameluk lehet. E röpirat is a közel jövő fenyegető rémével, az exlex-el foglalkozik s keresi a kibuvót, mely megoldja a megoldhatatlant, törvényessé s alkotmányossá tegye azt, ami fölötte törvénytelen és alkotmányellenes. A röpirat szerzője ugy véli, hogy az exlex nem olyan rémes valami, mert kisegit a szükségrendelet, már pedig ő a *szükségrendeletekkel való kormányzást Magyarországon jogosultnak tartja.* Abból indul ki, hogy a kormánynak első sorban kötelessége mindent elkövetni, ami a fennforgó körülmények között az állam érdekének megóvására és az állami élet zavartalan menetére szükséges. Ezután hivatkozik törvényeink egynémelyikének a szükségrendeleti jog nézőpontjából figyelembe vehető tételes rendelkezéseire, ezek között az 1868. XLI. 3. §-ra, az 1886 XX. 5. §-ra és az 1890. V. t.-c. 2. § ra, ahol az van kimondva, hogy »a honvédségnek, illetve a népfelkelésnek az ország határain kivüli alkalmaztatása a törvényhozás külön határozatától függ, de az országgyülés együtt nem létében s ha a halasztásból veszély származnék, elrendelheti ő Felsége összes minisztériumának felelősségére s az ország képviseletének, annak legközelebbi összejövetelekor kikérendő utólagos jóváhagyása mellett a honvédség, illetőleg s népfelkelés alkalmazását az ország határain kivül is«.

Mindezekből a legujabb közjogász a következő gyakorlati konzekvenciát vonja le:

A magyar közjog szerint is megvan a szükségrendelet utján való ideiglenes jogalkotás lehetősége.

A szükségrendelet kibocsátásának előfeltétele a *kényszerítő szükség.*

A kényszerítő szükség rendkivüli körülményektől van feltételezve.

E szerint a kényszerítő szükség állapota bekövetkezhetik az átmeneti időszakban, de az atkotmányos élet fotytonossága közben is akkor, ha a törvény alkotásának rendszerinti szerve nem funkcionál: vagy azért, mert az egyik tényező: az országgyülés nincs együtt, vagy *azért, mert munkáját a viszonyoknak sajátságos alakulása akadályozza*; végül, ha nem ugy funkcionál, hogy a *jogalkotás terén támadható hézagokat kitöltse.*

Ezek után az „Ex-lex" irója szerint az következik, hogy Magyarországon is lehet szükségrendeletekkel kormányozni és a szükségrendelet tárgya tekintetében sehol pozitiv korlát nincsen, kivéve a honvédség és népfölkelés alkalmazását, a melyet csak azesetben lehet szükségrendeletekkel behivni, ha az országgyülés nincsen együtt. Ime, az első fecske, a mely Magyarország ezeréves történeti alkotmányából is kimagyarázza az osztrákoknak ajándékba adott alkotmány 14-ik paragrafusát, a mely 14-ik paragrafussal mi magyarok még ezelőtt néhány évvel szóba sem állottunk, sőt Széll Kálmán előtt semmiféle szövetséget sem kötöttünk, mert még a szövetségkötést is tiltja az 1867. XII. törvénycikk. Eddig jutottunk a sok formula, a sok paktum és magyarázgatás után, ide vezetett Széll Kálmán csökönyös irtózata a dolgok megoldásától.

Országgyülés.

A képviselőház ülése.

Fővárosi tudósitónktól.

Budapest, április 27.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

Az ülés megnyitása után napirend előtt

Barabás Béla: A mostani bonyolult viszonyoknál mindenki a mai helyzet megoldásán töpreng. Folyosón, lapokban, beszélgetések, hirek jelennek meg erről, a melyeknek nagyrésze azonban valótlanok. Egy ilyen hirlapi cikk neki azt a kijelentést tulajdonitotta, mintha a függetlenségi párt abbahagyná a küzdelmet és elfogadná az indemnitást. Nos ezt kategorice visszautasitja. A függetlenségi párttal a kormány ilyen irányban semmiféle tárgyalásba nem bocsájtkozott és ama cikk tartalma teljes valótlanság. De nézzük mit akar a függetlenségi párt? A nemzet akaratának érvényesülését akarja. Hogy ezt megtudhassák, oszlassák fel a képvisetőházat. Ennek megtételének azonban előfeltételei vannak és pedig a választókerületek helyes beosztását és az általános titkos szavazati jog behozatala. (Nagy tetszés a szélsőbalon, zaj a jobboldalon.) Még egy kijelentése van. Bizonyos hirlapok azt a kijelentést adták a szájába, hogy a kormány az ex-lexben kérje a feloszlatást. Ezt kategorice visszautasitja. Csak nem képzelik, hogy ő, kit pártja a Ház egyik alelnöki állására kandidált volt ilyen törvénytelenséget mondjon. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Következik a napirend az indemnitás folytatólagos tárgyalása.

Széll Kálmán: T. Ház! (Halljuk!) Nem támadások visszautasitása és állitások megcáfolásáért szólal fel. Pedig nagy oka lenne rá. De objektive akarja fejtegetni azokat a nagy témákat, melyek a vitában kidomborodtak. Azért a szónokok meg fogják találni beszédében válaszát. Nem lehet rövid, kimeritően akar nyilatkozni, utolsó gondolatát is közölni óhajtja a Házzal. (Halljuk.) Sohasem volt azon a nézeten, hogy a költségvetési törvény és felhatalmazás bizalmat, vagy bizalmatlanság kérdését képezi. Soha sem helyeselte ezt s már mint fiatal képviselő is ellene szólt annak s azóta 36 év óta tőhbszörösen. De az ellenzék nem ebben a nézetben van. Elfogadja azt a gyakorlat alapján. Kossuth azt mondta, hogy törvény irja elő a költségvetés tárgyalását. Ez igy van. Kossuth azt mondja, makacsság, hogy a kormány nem a költségvetést tárgyaltatja. (Ugy van a szélsőbalon.) Zichy János azt mondja, hogy az előrelátás hiánya. Mindkét vád az önök szempontjából lehet jogosult, de a kormány nem ezt tartja. A mult évben ugyanegy időben lett előterjesztve a költségvetés és a katonai javaslatok. Az ujoncozási törvényt már a mult évben akarta a kormány törvényre emeltetni, az ellenzék ezt megakadályozta s már akkor előre vetette árnyékát az, hogy a kormány munkarendje meg lesz zavartatva. Az ujoncjavaslat már a bizottságokban igen sok ideig tárgyaltatott. A költségvetést leg-

TÁRCA.

Az élet bolondja.

Ő jár kacagva, nevet, a ki látja.
S vidám szeme bús, égő könnyet ont,
Amint az élet utját végigfutja
A csörgősipkás, vig arcu bolond....

„Beh' boldog ember..!" „mindig jó a kedve.."
....„Nem bántja szivét kétely, bu, s a gond!"..
„Hogy tud nevetni!.... nincs redő az arcán
Beh' boldog ember!....boldog a bolond!...."

— S az ágyra dőlve elhagyott szobában
Száz forró könnyet párnájára ont....
Most nincs közönség!.. Le hát az álarczczal!..
S zokogva sir a szegény „vig" bolond....

Cigány bùja.

»Éds' apám! Mi lelte kendet?
Foly a könnye, mint patak....
Ejnye.... lássa, a nagy cseppek
A kezemre hullanak....
Ne sirjon hát.... mi a baja?
A szive mért keserü?«
— Menj játszani kis fiacskám....
Eltörött a hegedü....

»Hát ha eltört, veszen másat....
Ne sirjon mán éds' apám,
Vesz egy jobbat, szebben szólót....
Más is van a boltban ám!
Nótás hangú, csengő szavú,
Nem csak e' vót egyedül....«
— *Nincs min* venni.... érted rajkó?
Nem keres a hegedü!....

Fodor Erzsike.

Renaissance képek.

(*XI. Lajos apai gondjai.*)

Irta: **Giuliana.**

— Láttad Olivér a leányomat? Lelkemre, ha babonás volnék, azt mondanám, hogy váltott gyermek és nem én, hanem messire Salanas az apja!

Az, ki ezeket mondta — 1476. február havában — XI. Lajos francia király volt. Beszédét Olivier le Daim-hez intézte, kit borbélyból báróságra emelt és bizalmas emberévé tett.

— Láttam — felelte ez. — És lám, én nem találom olyan visszataszitó rutnak a hercegnőt. Kicsike ugyan és félszeg, de arcvonásai, ha nem is szépek, érdekesek. Hasonlit Felségedhez. Hajlott orra arcának merészséget és erélyt kölcsönöz, mig lágy, okos tekintete valóban leányos bájjal árasztja el vonásait, bokájáig omló arany-szőke hajáról nem is szólok, mely mintegy méltó királyi palást boritja testi fogyatékosságát.

Olivier-n egész lelkesedés vett erőt, midőn a királyleány szép szőke hajáról beszélt, kezei ujjai ugy jártak, mintha tele marokkal markolhatna a hosszu selymes szálak közt és fésülné azokat. Nem hiába az uj báró nem tudta megtagadni régi mesterségét. A király nem tudta visszafojtani nevetését hü embere lelkesedése miatt. Széles szája elhuzódott, és amugy sem szép vonásai még inkább eltorzultak a nevetés miatt. Vértelen foghusa és hiányos sárgásfekete fogsora tünt elő, görcsös hosszu ujjaival jó kedvében széles csontos állát dörzsölte. Pedig a borbélyból lett államférfiu igazat mondott. Johanna hercegnő rendkivül hasonlitott apjához. A szent Lajos leszármazóit jellemző hajlott orr majdnem tulozva mindkettőjük osztályrészét képezte, vékony szintelen, de széles szájuk volt és erős, előre nyuló álluk és kiálló arccsontjaik; a természet szépség dolgában elég fukar volt minmindkettőjük irányában, mig azonban a hercegnő tiszta jóságos tekintete, szép lelkének tükre, tompitotta a vonások keménységét, addig a király apró gyik módjára örökösen ide-oda mozgó szürke szemei bizalmatlanságot keltettek, külsőjének bizonyos gunyos ravasz kifejezést kölcsönöztek.

— De csak hizelegni akar nekem Olivér. Hitemre! Ha nem bolondit el az öreg sire de Liniéres még álmomban nem gondolok arra a házasságra. Ki is gondolna arra, hogy a kis Orleánsi-i herceget, magát az életet, ehhez a mozgó csontvázhoz kösse. — De ha jól meggondolom a dolgot, folytatta rövid gondolkodás után, mégis nagy dolog a francia király nejének lenni; meg aztán háromszázezer livrest adok, ez a rendes hozománynak épen kétszerese. Igy értem, hogy miért ragaszkodik annyira az orleánsi hercegné a házassági szerzndés érvényességéhez. — Mindenki magázak házazasodik. Ők lássák. Mentegetőzött a király, mintha neki semmi köze sem volna a küszöbön álló házassághoz és az egész terv Clevei Mária asszony, az orleánsi herceg anyja és messire de Liniéres, Johanna szeretője, agyában fogant volna meg.

— Legyen hát az ő akaratuk szerint, mondta mintegy lemondólag Lajos. — Én ugyan nem igen hiszem,hogy sok apai örömnek nézne elébe az orleánsi herceg.

Olivér nagyon jól ismerte ura természetét, csak értelmesen mosolygott a mentegetőzés hallatára. Értette, hogy a király ily irányba szeretné terelni a közvéleményt, melyre sokat adott. Mindig gondosan előkészitette a talajt tervei számára és igy azok megvalósitása állandóan ugy tünt fel, mintha ő csak a közkivánatnak engedett volna.

Az összes európai udvaroknál voltak emberei, s igy a legtöbb uralkodó, de kiváltkép a kis olasz fejedelmek teljesen az ő eszmekörében müködtek. Most is azt akarta elhitetni a világgal, hogy minden az ő akarata ellenére az orleánsi-ház sürgetésére történik. Szükséges is volt ez, mert nyilvánvaló volt a jegyesek közt uralkodó nagy testi-lelki ellentét.

Az orleánsi herceg a király kivánatára egyszer látta Linieres-ben jegyesét, de alig hogy megpillantotta nagy fekete lovára „Guimorre-a" s mintha egy nagy csapat horrigan csapat vette volna üzőbe megse állott a blois-i várig. Itt is csak akkor állapodott meg és tekintett hátra, midőn a felvonó-hid láncainak csörömpölését hallotta és a nehéz kapu bezárult mögötte. Erre el lehetett készülve XI. Lajos, az orleansi herceg, szép erős fejlett tizennégy éves fiu volt, mig szegény kis Johanna testi nyomoruságát a jó Madame de Liniéres ártatlan cselfogása sem tudta eltüntetni. Magas sarku cipőket adott a leánykának, bő, sok redőjü köntösökbe bujtatta a kis vézna teremtést, de hiába! Az erős, érzékies fiu nem találta meg jegyesében az nőt, a ki után vágyakozott. Az egészséges szép fiatal ember megijedt a beteges gyenge test láttára. Az ijedtség önkénytelenül, ugyszólván, ösztönszerü volt: az erős, egészséges, szép, érzéki ember mindig undorral fordul el a testi nyomoruságtól, fél tőle és kerüli.

Orleansi Lajos igen anyagias volt arra, hogy észrevegye menyasszonya igazi nagy szépségét, mely őt a többi hercegnők és udvari hölgyek fölé emelte.

Kiváncsi minden tárgyra tótágasan tapadó szemei lecsukódtak a tiszta tekintet hatása alatt, nem birta ki azok nézését, igy nem is láthatta azokban annak az angyali tisztaléleknek visszatükrözését, a mely annyira elbüvölte de la Tremoille Lajos lovagot, hogy elfeledteté vele a testi fogyatékosságokat és mindenkép szépnek látatta vele Johannát.

Az ifju orleánsi herceg a világban és a világnak élt. Tágranyilt orrlyukaival mohón szivta be a levegőt, mintha az egész életet összes gyönyörei és élvezeteivel magába akarta volna szivni. Szellemes, derült, gyermekes üde arca volt, noha szája körül, a hegyes állon, az alacsony homlokon ott ültek a hirtelen harag, ingatagság és szeszélyesség jelei. Lajos két ellentétes nevelési irány alatt nőtt fel: anyja, a szép fiatalon özvegységre jutott Clevei Mária, fiát szép babának, játékszernek tekintette, elkényeztette s erkölcsi nevelésével, ami ez anya főkötelességét képezné, semmit sem törődött. Nagybátyja XI. Lajos tulhajtott szigorral akarta megfékezni a gyermekben a lappangó szenvedélyeket, melyet anyjától és általában az Orleansoktól örökölt. A király tüzzel-vassal kiakarta égetni és nemcsak, mint az helyes lett volna, kellő irányba terelni azokat. Az anyai kényeztetésnek és a tulhajtott szigornak tökéletes erkölcsi nihilizmus lőn az eredménye. Lajos egyrészt nem tudott uralkodni szenvedélyein, másrészt pedig mesterileg szinlelt. Szivében semmi nemesebb érzés sem honolt, szeretetet vagy tiszteletet senki iránt sem érzett; az udvaroncok pletykái lerontották előtte az anya iránti tiszteletet és ezzel szétrombolták egyáltalában a nő eszményképét. A komoly foglalkozást kerülte. csupán a lovagjátékokhoz és a vadászathoz értett. Ezekben magas tökélyt ért el. A nemes fiatalság, aprodjai ezért bálványozták őt; ezek társaságában nyargalt naphosszat „Guimorre" nevü lován az orleansi rengetegekben. Korán elveszitette szive tisztaságát. A társadalmi életnek ő volt a központja; mindenkinek tetszett egyszerü fellépésével, szellemességével, merészségével, melyet a testi gyakorlatokban tanusitott; a szép, alig tizennégy éves fiu hóditásra termett és hóditott, már szerelmet követelt és könnyen megnyerte azt. Ezt a külsőleg egészséges szép, de belsőleg romlott gyermeket akarták feloldhatatlan kötelékekkel a testileg gyenge, de lelki kincsekben annál dusabb Johannához kötni. A kis királyleány apja udvarától távol, anyjától az istenfélő Charlotte de Savoy-tól külön választva, az emberektől mindig a háttérbe szoritva, korán megismerte a szenvedést és a magányt, sol szive, mint egy szép illatos virág az erdők rengetegében, megnyilt a lelki élet számára. Megismerte az üdvözitő keresztjét és megkedvelte azt. — Az erély, mely apját rettegetté tette, őt a szentség utjára vezette. Ki huzamosabb ideig tartózkodott társaságában okvetlenül megkedvelte, gyarló külső alakja benső

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

kevesebb négy hónapon keresztül kell tárgyalni, ezért kellett előbb venni s katonai javaslatokat. Kérdi, lehet e kormánytól követelni, hogy visszavonja a javaslatot. A javaslatot nem vonhatja vissza. (Zaj a szélsőbalon. Helyeslés jobbról.)

Polónyi Géza: Nevető örökösök.

Széll Kálmán: A hadseregnek uj ágyukra van szüksége. A nyáron mikor ez tárgyaltatott, mutatkozott ellenszegülés, de a vita főoka közjogi volt s abban kulminált: a delegáció szavazza meg előbb a pénzt s azután az országgyülés a szükséges emberanyagot, vagy megforditva. Ő ez utóbbit fogadta el. A nagyhatalmi állásról szólva, hiszi, hogy az osztrák-magyar monarchiának nagyhatalma első sorban a politikában, de másodszor és különösen a hadsereg erejében rejlik. (Ugy van! a jobboldalon. Ellentmondások a szélsőbalról.) Elismeri, hogy ujabb kiadást kérnek a katonai költségekre, de azt nem ismeri el, hogy ez ugy gazdasági, mint az adózás tekintetében a népet agyonnyomná, (Zajos ellentmondások a szélsőbalon.) a mint azt az ellenzéken hangoztatják.

Gabányi Miklós: Hallgassák meg a küldöttségeket.

Széll Kálmán: Elősorolja számszerint az ujonclétszám emelését.

Polonyi Géza: Ne hallgasson el semmit.

Széll Kálmán: Teljesen őszintén beszél. (Helyeslés jobbról.)

Beöthy Ákos: Mi meg őszintén támadunk!

Széll Kálmán: A katonai ujabb szükségletek annyiba fognak kerülni, a menynyit megszavaz a törvényhozás, de tájékoztatásul kijelenti, hogy az három évre 20 millió többletet eredményez. (Zaj a szélsőbalon.) Kérdés megéri-e e kiadás azt, amit kapunk érte és elbirjuk-e azt. Mindkettőre igen a felelet.

Polonyi Géza: A tanitók éhezhetnek!

Széll Kálmán: A mi hadseréregünket — mint az idő bebizonyitotta — intensive kell fejleszteni. Nem mondja, hogy ez nem kerül sokba, de a harcképesség szempontjából feltétlenül szükséges. Ha nem tették volna, hadseregünk leszállt volna a többi európai hadseregek nivójáról. A létszámemelés feltétlenül szükséges, mert a hiányt addig a póttartalékosok behivásával pótolták. A létszám emelést tehát kényszerüségből hozták elő, mert egész Európa fejleszti háderejét. Felolvassa a külföldi államok hadseregének fejlesztési statisztikáját.

Kubik Béla: De ezek mind nemzeti hadseregek. (Nagy zaj a jobboldalon, Elnök csenget.)

Széll Kálmán: A statisztikából kimutatja, hogy az ujoncemelésnél mi vagyunk leghátrább s a javaslat elfogadásával csak 30 évi szükséget pótolunk. Lássuk most, hogy állunk a kiadások ügyében.

Polonyi Géza: Hogy állunk a nemzeti vagyon dolgában. (Helyeslés a szélsőbalon. Zaj a jobboldalon.)

Elnök: Csendet kér.

Széll Kálmán: Az ellenzék szónokait 3 hónapig hallgatta, méltányos, hogy őt is meghallgassák. (Helyeslés jóbbról,) Kimutatja az egyes nemzetek kiadási-statisztikáját a hadseregről.

Beöthy Ákos: Halljuk Amerikát. (Viharos zaj a szélsőbalon. Felkiáltások: Ne zavarják a szónokot.)

Elnök: Csendet kér.

Széll Kálmán: Amerikát nem emlitette, mert ott egészen más viszonyok vannak. Polonyi azt mondta, hogy a hadseregre több kiadás van, mint a kultusz budgetre.

Polónyi Géza: Kiváncsi vagyok rá.

Széll Kálmán kimutatja, hogy évente mennyi volt a hadsereg budgetje.

Polónyi Géza: Melyik hadseregnek? Fontos ez nagyon!

Széll Kálmán ezekkel szemben összehasonlitja a kultusz és földmivelésügyi tárca költségeit. Az előbbi 350 százalékkal emelkedett....

Polónyi Géza: De a felekezeti terhek nincsenek benne.

Elnök: Csendet kér.

Széll Kálmán: Sorba kimutatja, hogy az egyes tárcák kiadásai igenis emelkedtek, épp ugy, mint a hadsereg budgetjei. Nem is szól arról, hogy az utolsó tiz évben minden tárcára mily nagy összegeket forditottuk beruházásokra az előirányzott költségeken kivül. Meggyőződése az, hogy az ország teherviselő képessége el birja viselni azt a terhet, mely a hadseregnek kell.

Rátkay László: Milyen hadsereg?

Polónyi Géza: Tisztán beszéljen.

Széll Kálmán: Áttér a hadsereg kérdésére. (Felkiáltások a szélsőbalon: Milyen hadsereg?) A közvélemény szerinte az 1867. XII. t.-cz.-ről nagyon könyedén bánik el vele. A hadsereg közösségét és a magyar hadsereg kérdését akarja megvilágitani. Polónyi azt mondta, hogy történelmileg kell megvilágitani a dolgot. Gróf Andrássy a maga nézeteit nem ugy mondta, a hogy neki imputálják.

A hadsereg közösségének kérdése összefügg a védelem kérdésével. Azt tartották azok, kik megalapitották az 1867-es törvényeket, igy Deák.

Beöthy Ákos: Másként beszélt.

Széll Kálmán: Nem beszélt másként 67-ben. Mikor őseink a védelmi kötelezettséget elvállalták, ugy értelmezték, hogy az csak közös védelmi erővel történjék.

Beöthy Ákos: Osztrák okoskodás.

Széll Kálmán: A közös ügyeknek és viszonyoknak nyoma van a 48-iki törvényhozásban, de ő azt állitja, hogy nyoma van még a 48-as idők előtt is. Ennek bizonyitásául felolvassa Deák beszédének erre vonatkozó részét, melyet a 48-iki országgyülésén elmondott s amelyben közös költségekről szól. E közös költségek nem lehetnek mások, mint a hadsereg költségei

Felkiáltások a szélsőbalról: Nem áll!

Széll Kálmán: Ő csupán azt óhajtotta kimutatni, hogy már akkor volt szó közös ügyekről, Felolvassa Kossuth beszédének egy részét ugyanaz országgyülésen, mely szintén szól közös ügyekről. Ezekből foly azután az, hogy Deák, Andrássy és a többiek 1867-ben az ország alkotmányát megalkotta. A 67. XII. t.-c. megállapitja a hadseregnek közösségét bizonyos dolgokra és ugy definiálják, hogy a magyar hadsereg kiegészitő része az egész és együttes hadseregnek.

Polónyi Géza: Az együttes szó nincs benne! Mi az? Meghamisitás?!

Széll Kálmán: Hát összes. Hiszen az nem változtat a dolgon.

Beöthy Ákos: De nagyon is.

Széll Kálmán: Mikor a magyar hadsereg törvényét a 67-es törvénybe beletették, megtörtént az inditvány, hogy tegyék oda mellé, mint az összes hadsereg része. Ennek a következménye az, hogy az önálló hadsereg nem lehet, hanem lehetnek magyar csapatok, mint kiegészitő rész. Azok, akik a törvényt megalkották vannak hivatva e kérdést eldönteni. Felolvassa gróf Andrássy Gyulának egy képviselőházi beszédét, amely erről szól. A 67-es törvényekből csak kicsillámlana az, ha őseink önálló magyar hadsereget kivánnak, de ezt nem látni sehol.

Rátkay László: Van-e még parlament, a hól a miniszterelnök a nemzet ellen beszél. (Nagy zaj a jobboldalon. Zajos helyeslés a szélsőbalon. Elnök csenget.) Ez páratlan a maga nevében.

Elnök: Rátkayt folytonos közbeszólásáért kénytelen meginteni.

Széll Kálmán: Egy másik törvénycikk nem hadseregről, hanem cs. és kir. hadseregről szól.

Bartha Miklós: Na örvend, hogy megtalálta a császár szót.

Pichler Győző: Most már elemiben van.

Széll Kálmán: Felolvassa Andrássy grófnak egyik abban az időben tartott beszédének idevonatkozó részét, mely szintén összes kiegészitő részének mondja a magyar hadsereget.

Rátkay László: Tehát nem lehet magyar hadsereg.

Széll Kálmán: A hadsereg nyelvére tér át. Felolvassa az idevonatkozó törvénycikket, mely szerint ő felsége a vezényleti nyelvet egységessé tette alkotmányos uton. (Nagy zaj a szélsőbajon.)

Ugron Gábor: Alkotmányos?

Széll Kálmán: Alkotmányos, mert ellen volt jegyezve. (Viharos zaj a szélsőbalon. Elnök csenget.)

Polónyi Géza: Tessék ezek után magyarnak lenni.

Széll Kálmán: Legyen magyar hadsereg, de ez ne bontsa meg azt, hogy a magyar hadsereg az összesnek kiegészitő részét képezi. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Rátkay László: Görögtüz!

Széll Kálmán: A kétéves katonai szolgálatról szólva kijelenti, hogy ne követeljenek most erre nézve feleletet. Annyit mondhat, hogy elvi szempontból és katonai szempontból az ellen kifogás nincs, de annak a kérdésnek anyi ága-boga van, hogy csak őszkor lesz abban a helyzetben, hogy azt tehesse.

Ezután a helyzetre tér át. Arra kéri az ellenzéket, hallgassák meg őt, mondjon el, a mit szive-lelke sugal.

Hentaller Lajos: És Bécs diktál. (Nagy zaj a jobboldalon. Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kélmán: Kossuth azt mondta, hogy a többség erőszakot gyakorol és tulzásba megy. Hát ez a farkas és a bárány meséje. Mert aki jogait a törvényes alapon gyakorolja, az erőszakot nem gyakorol. Mindenütt minden országban a többség akaratának érvényesülnie kell, (Nagy zaj a szélsőbalon, viharos helyeslés jobbról) enélkül parlamentarizmus nem lehet. E nélkül nem állhat meg semmi, természet rendje is megfordul.

Lengyel Zoltán: Megállnak a csillagok.

Molnár Jenő: A nap sem fog sütni.

Széll Kálmán: Ha a mai alapon haladunk, akkor lassanként lecsuszunk az alkotmányosságról.

Rákosi Viktor: Csak csusszon.

Széll Kálmán: Ma ez a kisebbség, holnap egy másik és igy tovább fogják megakadályozni az alkotmányosságot. Hól lesz a határ?

Pichler Győző: A tengerszemnél!

Széll Kálmán: A többség álláspontja helyes.

Beöthy Ákos: Párt-abszolutizmus. (Zajos ellentmondások a jobboldalon. Éljenzés és taps a szélsőbalon.)

Elnök: Csendet kér.

(Az éljenzés és taps egyre tart, a miniszterelnök többször belekezd beszédébe, de a zajban nem folytathatja.)

Elnök: Ismételten csendet kér.

(Hosszantartó zajos éljenzés a balon és szélsőbalon. Viharos zaj a jobboldalon. Felkiáltások: Halljuk az elnököt.)

Elnök: Nem hallotta a közbeszólást.

Beöthy Ákos: Azt mondtam, hogy párt-abszolutizmus. (Zajos éljenzés a szélsőbalról)

Elnök: Kötelessége volt megismételtetni a közbeszólást, mert el kellett birálni, hogy milyen természetü ez, mert őt másképp informálták (Nagy zaj a szélsőbalon. Felkiáltások: Ki volt az a spiclí! Szünetet kérünk!)

Széll Kálmán: Meggyőződése az, hogy akik a parlamentarizmust gyengitik, azok gyengitik a magyar alkotmányosságot. Buktassák meg ha tetszik a kormányt.... (Zajos felkiáltások a szélsőbalon: Ezt akarjuk.)

Polonyi Géza: Hiszen már is meg bukott.

Lengyel Zoltán: Jó éjszakát Kálmán brigadéros. (Derültség a szélsőbalon. Felkiáltások a szélsőbalo: Szünetet kérünk!)

Elnök: Nem adhat szünetet! Csendet kér.

Lengyel Zoltán: Meguntuk már.

Széll Kálmán: A kisebbség nem tolhatja fel magát a többség felé.

Beöthy Ákos: De azövé a nemzet többsége.

Széll Kálmán: Polónyi a régi obstrukciókra hivatkozva akarja a mai ellentállást megokolni. Ő nem tartja ezt helyesnek. Azt mondták, hogy ő a Tisza lex aláirásával hasznot huzott. Hát ő e hasznot kiutalványozza mindenkinek.

Polónyi Géza: Szóval haszontalan volt az egész kormányzása.

Széll: Az nem tartozik a dologhoz. Ő akkor kijelentette a volt miniszterelnöknek, ha nem lépnek át a törvénytelenségre, kitart mellette passiv rezignációval akár három évig is. Csakhogy akkor más irányban osbtruáltak.

Széll Kálmán miniszterelnök: Több példát sorol fel az angol parlament történetéből, a melyekre támaszkodva kijelenti, hogy a kisebbség ellenállásának doktrináját egy törvényesen megnyilatkozó többségi votummal szemben jogosultnak elismerni nem lehet.

Az ország perlamentárizmusára aggodalmasnak a jövőre veszedelmesnek látja, mert ez a könnyen gondolkodó *elemeknél azt a gondolatot ébreszthetí, hogy Magyarországot alkotmány nélkül is lehet kormányozni.*

Ugron Gábor: Próbálják hát meg!

Széll Kálmán: Törvénytelen erőszakos kormánynyal szemben igenis nagy joga van az országnak megvonni a budgetet; de hogy dietán a diéta többségével kormányozni ne lehessen — azt törvényeink nem ismerik. Az a felfogás, amely kifejtett álláspontjával ellenkezik, közéletünkbe, alkotmányos viszonyainkba becsempészett kakuktojás. (Helyeslés jobbfelől: — Nem a magyar geniusz megnyilatkozása!)

Ugron Gábor: A német nyelv a kakuktojás!

Széll Kálmán: Tüzzön ki az ellenzék ideális célokat, elveket; küzdjön azokért, szorongassa, kinozza — ha kell, a kormányt, de ne állja utját a többség akarata megnyilvánulásának és érvényesülésének.

Csak azt érik el, hogy vagy nem lehet, vagy alkotmányon kivül kell kormányozni. Ez pedig az alkotmányon, a törvényeken ejtett seb, a mely megakadályozza annak fejlődését.

Ma a felelősséget viselem — ugymond — és pedig a maga teljességében. Nem érzem magam indittatva, hogy elhagyjam helyemet.

Erzem felelősségemet s tudom, hogy nem lehet távoznom, mert az állami élet teendőinek rengeteg halmaza vár megoldásra s ez a körülmény azt parancsolja nekem, hogy kitartsak, mert a parlamentarizmus elvét én megsérteni nem akarom, *nem engedem.*

Harminchat év óta ülök a képviselőházban, azonositottam magamat Magyarország alkotmányos küzdelmeivel, közéletével; kivettem a magam részét a nagy nemzeti munkából; egész erőmet, tudásomat, mindenemet annak szenteltem; engem sem látható, sem láthatatlan kéz nem szorit, nem befolyásol....

(Egy hang a szélsőbalon: No! No!)

Széll Kálmán:....engem meggyőződésemnek tántorithatatlansága, tisztasága tart itt; mert igy vélem kötelességemet teljesithetni abban az ügyben a melylyel hazámnak és országomnak is szolgálok.

Számoltam magammal; következzék be bármi — én tisztának tudom magamat, hogy törvénytelenséget, alkotmány-sértést nem követtem el, — de hogy ha arra kényszeritenek, hogy törvény nélkül kénytelen legyek a salus reipublicae suprema lex alapján kormányozni....

(Zaj a szélsőbalon.)

Széll Kálmán.... — akkor habozás nélkül választom a magasabb rendü kötelességet s mellette tántorithatatlanul kitartok. Igy parancsolja ezt kötelességem. Itt állok — itéljen a nemzet; másképp nem cselekedhetek!

(Zajos taps és éljenzés a jobboldalon; Széllt számosan üdvözlik.)

Polonyi Géza személyes kérdésben kért szót; felszólalását holnapra halasztották.

Ipartestületi ügyek.

A segédtitkár visszahelyezése.

— *Saját tudósitónktól.* —

Kolozsvár, ápril. 27.

A kolozsvári ipartestület legutóbbi — mult évi — választásából fakadt különféle, visszás és helytelen ügyek, most lassankint orvoslást nyernek.

Első sorban is magát a választást semmisitette meg a II-od foku iparhatóság.

Most pedig egy nagy igazságtalanságot tett jóvá ugyancsak az arra illetékes iparhatóság. Az uj elöljáróságnak ugyanis, a volt annak idején a legfontosabb teendője, hogy fegyelmi uton elmozditotta az ipartestület segéd titkárát: ifj. *Jakab* Lajost és pedig egyszerüen pártszempontokból, mert az u. n. „kisiparos“-pártnak sehogy sem volt kedvére ifj. Jakab Lajos személye.

Nagyon természetes, hogy a jogaiban érzékenyen anyagilag és erkölcsileg is megsértett Jakab Lajos, az ipartestületi elöljáróság határozatával szemben fellebbezéssel élt és az iparhatóság 1903. év április hó 21-én kelt 4734/903. sz. határozatával, helyet is adott a felebbezésnek és *visszahelyezte* állásába a segédtitkárt.

Visszahelyezte a következő indokok alapján:

A fegyelmi eljárás közül szabálytalanságok követettek el, nevezetesen a fegyelmi eljárásra vonatkozó határozattal szemben jogorvoslatnak hely nem adatott, előzetes fegyelmi vizsgálat nem indittatott s a fegyelmi biráskodás rendén kihallgatott tanuk vádlottal nem szembesittettek; s azok vallomásaira a vádlott vallomásai nem vétettek fel.

Továbbá: az alkalmazott szigoru büntetés — az elbocsátás — nem áll arányban a vádpontokban körülirt enyhébb természetü cselekményekkel és mulasztásokkal, főleg ha figyelembe vétetik, hogy e szigoru büntetéssel, az ipartestület legmunkásab, legtehetségesebb tisztviselője sujtatott, ki ezelőtt soha büntetve nem volt.

Mindezeket tekintetbe véve — mint az indokolás mondja — és azt, hogy a vádlott alapszabályszerü hat éves mandátuma csak 1904. julius hó 1-én jár le, fenti határozat volt hozandó és fennhagyatott vádlottnak azon joga is, hogy a megsemmisitett határozat által érintett igényei tekintetében az illetékes törvényes uton szerezzen jogorvoslást.

Ez a határozat a legteljesebb elégtételt nyujtja a sulyosan meghurcolt és állásától könnyelmüen megfosztott segéd-titkárnak.

Mindebből pedig az következik, hogy az ipartestület a kisiparos-párti elöljáróság ezen egyetlen ténykedését is, sulyos anyagi áldozattal fizeti meg. Mert természetes, hogy *Jakab* Lajos saját érdekében érvényesiteni fogja igényeit és behajtja az ipartestületen eddig elvont fizetését.

Az ipartestület pedig annak idején — az elmozditás után — nyomban segédtitkárt választott, aki eddig huzta is a fizetését. Kérdjük: ki felelős az ipartestület ezen anyagi káráért?

A legfőbb ideje már, hogy rend és nyugalom teremtessék az ipartestületben is: itt az ideje a szorgos munkának.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet gyülése.

— *Saját tudósitónktól.* —

Kolozsvár, ápriliis 27.

Tegnap délután tartotta az »E. G. E.« igazgató-választmánya április havi rendes ülését.

Elnökölt: Cs. Szabó József egyl. elnök.
Előadott: Tokaji László egyl. titkár.
Jegyzett: Éber Ernő egyl. s.-titkár.

Jelen voltak: Br. Bánffy Ernő alelnök, Gruner Károly, dr. Papp József, báró Feilitzsch Arthur, Csérer Lajos, Jakab László, Bocsánczy László, Nagy Lajos, Fodor Ferenc és Zabulik László vál. tagok.

Elnök az ülés jegyzőkönyvének hitelesitésére felkéri dr. Papp József, Jakab László és Gruner Károly tagokat.

Mult, március 23-án tartott ülés hitelesitett jegyzőkönyve felolvastatván — tudomásul vétetett.

Egyleti pénztárnok jelentése az egylet pénztárának január, február és március havi forgalmáról — 11270 kor. 92 fill. átvitelösszeggel — elfogadtatott és jóváhagyó tudásul vétetett.

Titkár előadja a „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének“ 11946. sz. megkeresését, melyben adatokat kér az erdélyi kisbirtokok értékére vonatkozólag s vidékenként a becslésben segédkező bizalmi férfiak ajánlását óhajtja. Ülés a bizalmi férfiak kijelölését elnökségre bizza.

Egy megüresedett monostori gazdasági tanintézeti ösztöndijat választmány — a tanári testület által javaslatba hozott I. éves hallgatónak adományoz.

Előadatván Rodiczky Jenőnek a földmivelésügyi miniszter által leküldött memorandum, melyben az erdélyi rackagyapju értékesitése tárgyában javaslatokat tesz és felolvastatván dr. Szentkirályi Ákos gazd. tanint. igazgatónak ugyanarra vonatkozó irásbeli javaslata, igazgató-választmány elhatározza, hogy május hó végén az erdélyi juhtenyésztőket e tárgyban értekezletre fogja összehivni.

Éber Ernő s. titkár előadja a külkereskedelmi szerződések tárgyában kidolgozott memorandumát. Választmány az abban kifejtett irányelveket magáévá tévén, elhatározza annak illetékes helyre való felterjesztését.

Az „Orsz. Magyar Gazd. Egylet“ által megküldött azon irányelveket, melyek a hadseregellátás ügyében a gazdaközönség jogos érdekeit vannak hivatva védeni, tárgyalván — ig. választmány kimondja, hogy azokat annak idején a miniszteriumban tartandó értekezleten pártolni fogja.

Előadatván a temesvármegyei gazd, egylet értesitése arról, hogy az „E. G. E.“-nek a tenyészállatok kedvezményes vasuti szállitása érdekében tett felterjesztését pártoló felterjesztéssel támogatta — az átirat helyeslő tudásul vétetett.

A pozsonyvármegyei gazdasági egylet megkeresésére, melyben egy ujon feltalált „Fuchsol» nevü mezei egérirtó szert ajánl figyelembe, ülés kimondja, hogy abból kisérletre egy próba-mennyiség kéressék. Siker esetén az egylet erkölcsi támogatását biztositja.

Az alsófehérmegyei társegylet május negyediki állatkiállitására választmány az egylet képviseletében való megjelenésre Vinczenti Károly tagtársat kéri fel.

A földmivelésügyi miniszter 26400. sz. köriratát a szőlővesszők, szőlőojtványok és használt szőlőkarók forgalmának szabályozásáról, valamint 28675. sz. értesitését a trágyázási célokra használandó mészpornak kedvezményes szállitásáról — ülés tudásul veszi s azoknak a hivatalos lapban leendő ismertetését határozza.

Titkár bejelenti, hogy az „Udvarhely vármegyei Gazdasági Egylet“ 200 koronával az „E. G. E.“ alapitó tagjául bejegyeztetett. Örvendetes tudásul vétetik.

Titkár inditványára a választmány elhatározza, hogy a város tulajdonát képező Petőfi-utca 11, szám alatt levő üres telek megvétele tárgyában a városhoz ajánlatot ad be.

Több tárgy nem lévén — elnök az ülést bezárta.

Lónyay grófné örökségi pöre.

Fenséges pereskedők.

Saját tudósitónktól.

Kolozsvár, ápril. 27.

A belga királyné sirja felett összevesznek az örökösök. Milliónyi értékü földbirtok maradt Stefánia anyja után s ugylátszik, hogy a belga hatóságok elcsürik-csavarják a végrendeletet, hogy Lónyay grófékat, akiket az örökség teljes része illet meg a végrendelet szerint, megrövidit-sék. Néhány belga lap most udvari körökből sugalmazott támadó cikket közöl Lónyay gróf ellen, aki erélyesen száll sikra a felesége jussa mellett. Azt irják a belga lapok hogy Lónyay Elemér gróf rossz indulata állja utját a nagy hagyatéki ügy rendezéseinek.

Stefániának tudvalevőleg sok ellensége van a belga udvarnál s ezek élete utolsó heteiben kapacitálták a királynét, hogy fekvőségeinek nagy részét belga kincstárra testálja s igy röviditse meg gyermekeit, első sorban Stefániát, a külföldön él.

Lónyay Elemér gróf nem ismeri el a birtokadományozások jogérvényességét, mig Kóburg Fülöp herceg, a másik örökös belenyugszik a végrendelet értelmezésébe, miután őt más oldalon rekompenzálják.

Lónyay grófékra, ha belenyugodnának a hagyatéknak a belga udvarnál óhajtott rendezésébe, alig maradna valami a halott királyné sok milliónyi vagyonából, miután több millió frank adósság maradt a királyné után s első sorban ezeket kell az örökösökre maradt hagyatékból kielégiteni.

A hitelezők három brüsszeli ügyvédet biztak meg érdekeik védelmezésével s azt állitják, hogy a hagyaték jóval nagyobb, mint a hogyan az a végrendeletben feltüntetve van, miután Lujza királyné és Lipót király vagyonközösségben éltek.

A hitelezők most azt kivánják, hogy mutassák meg nekik a belga királyi pár házasságszerződését, mely hir szerint a vagyon közösségét megállapitja. A végrendelet végrehajtói nem akarják e kivánságot teljesiteni s ezért a hitelezők azt mondják, hogy meg akarják őket csalni.

Hosszu és kinos örökségi per lesz tehát a boldogtalan belga királyné hagyatéka miatt.

szépségének adott helyet; de hogy Lajos őt igy láthassa, önmagának érzékkel kellett volna birnia a természetfölötti dolgok iránt. De hát ő az istenitett szépség és élvezetek századának volt gyermeke! — A külső látványtól megrémült és megfutott, nem törődött a fájdalommal, melyet gyors távozásával menyasszonyának okozott. Nem is méltatta figyelemre azt az érzelmet, melyet a fiatal leány szivében keltett. Ez a tiszta önfeláldozó lélek rögtön vonzódott deli vőlegényéhez; képzeletében nemcsak szépnek, de nagynak, jónak, igaznak látta Lajost, mindazon eszményi tulajdonokkal felruházta őt, a milyennek ő képzelte az isteni szerelem fényében az embert. — Az anyahercegné nagyon rossz néven vette fia hirtelen visszatérését. Félt a király haragjától, de hiába nógatta fiát a visszatérésre. — Földhöz vágta magát, mint egy rossza durcás gyermek, sirt haragjában és folyton azt hajtogatta, hogy inkább meghal, minthogy nőül vegye Johannát. Környezete is csak a gyülölt házasságot emlegette előtte, szüntelen menyasszonyával boszantották, kit gunyosan »Carabosse« tündérnek neveztek el.

Lajos nap nap után izgatottabb lett. Kétségbeesését még növelte főudvarmesterének Valannak szép leánya Erzsébet. A herceg sokszor találkozott a leánynyal, ki vele játszani látszott. Hol barátságos volt vele, hol meg feltünően fogadta több más udvari fiatal ember udvarlását. Egy nap egyik udvarlója szép rózsákkal lepte meg, melyeket keblére tüzve jelent meg a társaságban; Lajos ingerülten tépte le kebléről azokat és kijelentette, hogy nem türi, hogy mástól is elfogadjon ilynemü ajándékokat. A leány felkelt, hátat forditott a herceg-nek és kiment, több napig nem beszéltek egymással. Azután játék közben oly közel simult a herceghez, hogy ez érezhette szive dobogását, nagy kék szemeivel oly melegen nézett reá, hogy Lajos menten azt hihette, hogy a szép leány szereti őt. Ekkor a boldogság és a kétségbeesés percei váltották fel egymást. Ha látta Erzsébet szép magas karcsu alakját, elfelejtette menyasszonyát, de a másik percben már maga a leány idézte fel annak emlékezetét.

(Vége köv.)

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, április 28.

— **(Rákóczy-ünnep védnökei.)** Rákóczy-ünnep védnökségét a rendezőség felkeresésére ujabban Takács Menyhért, Thali Kálmán, gr. Zichy Jenő, Hegedüs Sándor és báró Wesselényi Béla főispán fogadták el.

— **(Uj kamarás.)** A „Budapesti Közlöny" legutóbbi száma jelzi, hogy a király csikszentmártoni *Szabó* József főrendiházi tagnak és szászfenesi nagybirtokosnak, az Erdélyi Gazdasági Egyesület érdemes elnökének, a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta. A népszerü főur e kitüntetésének hirére számosan keresték fel őt tisztelői köréből, hogy üdvözletüket előtte kifejezzék.

— **(Báró Szentkereszthy elnök szabadságon.)** A kolozsvári királyi törvényszék elnöke báró Szentkereszthy Zsigmond, egészségi állapotának helyreállítása céljából kért négy havi szabadsága alatt, elnöki tisztében Szász Béla, kir. itélőtáblai biró fogja helyettesiteni.

— **(Schaberl József temetése.)** Tegnap délután ment végbe *Schaberl* József laptulajdonos és felelős-szerkesztő temetése. A rokonok, jóbarátok és ismerősökön kivül nagy számban jelentek meg a résztvevők. Képviseltették magukat a kolozsvári szociáldemokraták és a nyomdászok szakegylete. Az elhunyt felett gyászbeszédet tartottak: *Müller* Menyhért jogszigorló, a halottas háznál; a sirnál *Körösy* Gyula, a nyomdászok szakegylete nevében; *Csakonai Vitéz* Mihály, felelős szerkesztő, a „Kolozsvári Ujság" szerkesztősége nevében; *Petrán* János, a „Gutenberg"-nyomda személyzetének nevében és *Tatay* Gyula, a kolozsvári szociáldemokrata-párt nevében.

— **(Villamossági tárgyalások a szakosztályok előtt.)** Tegnap délután folytatták a szakosztályok *Szvacsina* Géza polgármester elnöklete alatt a villamossági ajánlatok tárgyalását. *Popper* Ignác ajánlata került sorra. *Fekete-Nagy* Béla városi tanácsos felolvasta a cég terjedelmes ajánlatát; utána a cég képviselője: *Popper* István tulajdonos és *Kovács* Nándor főmérnök részleteiben ismertették az ajánlatot és előterjesztették a számadásokat. Az ajánlat szerint a cég 260 lóerőt viz és 250 lóerőt gőz által óhajt szolgáltatni. Az áram szállitást a főutcákon és főtéren földalatti kábelvezetékek segélyével akarja eszközölni. A költségekre nézve szintén részletes jelentéseket terjesztettek elő. A szakosztályi ülés esti 6 órakor ért véget. Ma a *Ganz-gyár* ajánlatára kerül a sor.

— **(Esküvő.)** *Wertheimer* Miksa, kozsvári szeszgyáros ma esküszik örök hüséget özv. Stenerné szül. *Weisz* Róza urnőnek, a nagyzerindi izr. templomban.

— **(Dr, Kisfaludy A. Béla halála.)** A budapesti egyetemen gyászlobogó hirdeti, az egyetem hittudományi fakultása tudós prpfesszorának, dr. Kisfaludy A. Bélának elhunytát. Az elhunyt tanárt, ki két év előtt az egyetem rektora volt, holnap fogják nagy pompával örök nyugalomra kisérni.

— **(Hangverseny.)** A „Bethlen Gábor kör", mely már első fellépésével megnyerte a közönség rokonszenvét, az erdélyi ev. ref. egyházkerületnek br. Bánffy Dezső főgondnok és dr. Bartók György püspök elnöklete alatt tartandó tavaszi, rendes közgyülése alkalmából, május hó 10-én, a theologiai fakultás disztermében az összesereglő világi és egyházi nagyok tiszteletére, ujból hangversenyt rendez. A hangverseny annyival inkább fényesnek igérkezik, mert Szabolcska Mihály koszorus költőnk, ki szintén tagja a kerületi közgyülésnek, egy Bethlen Gáborról irt költeményét fogja felolvasni. Régi Bethlen kori erdélyi protestáns egyházi énekek is sorra kerülnek az ünnepélyen. Részletes programmot s meghivókat néhány nap mulva küldik szét. A buzgó rendezőség, élén gr. Bethlen Pál elnökkel mindent elkövet, hogy ez a hangverseny se maradjon az eddiginek mögötte.

— **(Szülők figyelmébe.)** A kolozsvári felsőbb leányiskolába való fölvétel a jövő tanévre már május elsejétől, május végeig, akár szóbelileg, akár levél utján előjegyezhető az intézet igazgatóságánál. Fontos ez a szülőkre annál is inkább, mert az 1903/4. tanévre már csak nagyon kevés hely van fentartva s igy az előbb jelentkezők előnyben részesülnek a fölvételnél.

— **(Halálozás.)** Egy jóságos, derék s szivének nemességéről ismert uriasszony: *Gaszt* Antalné. született *Kunczler* Rozália haláláról értesülünk. Az élete 73-ik évében elhunyt matronát, kiben *Ferenczy* Gyula, a kolozsvári mezőgazdasági bank alvezérigazgatója nagynénjét gyászolja, tegnap délután 4 órakor temették s temetésén, a nagyszámu résztvevőn kivül megjelent az emlitett bank teljes tisztviselői testülete is. A megboldugultért ma délelőtt 10 órakor tartják az engesztelő gyászmisét a minoriták templomában.

— **(Elmaradt előléptetések.)** Ezelőtt pár nappal, megbizhatónak ismert forrás nyomán közöltük, hogy a Kolozsvár városi kir. járásbiróság kiváló két járásbiráját: Herczeg Zsigmondot és dr. Fekete Gyulát ő Felsége a VII. rangosztályba léptette elő. Miután azóta napok teltek el s a hir hivatalos megerősitését mai napig sem olvastuk, kötelességünknek tartjuk jóhiszemü tévedésünket konstatálni.

— **(Uj törvényszéki jegyzők.)** A hivatalos lap közlése szerint a kolozsvári királyi törvényszék két derék, rokonszenves aljegyzője, dr. Lázár Ernő és Deési István jegyzőkké neveztettek ki, ugyancsak a kolozsvári törvényszékhez.

— **(Nyári ünnepély.)** A házbérsegélyző-egylet május 10-én tartandó ünnepélyére nagyszabásu előkészületek vannak folyamatban. A mulatság fénypontja a *mezei munka* bemutatása lesz mintegy 140 gyermekkel, kiket *Papp-Lőw* Leontin Fröbel-intézeti igazgatónő készit elő a Tornavivoda nagy csarnokában. A vetéstől az aratásig dalokkal és alkalmi beszédekkel s párbeszédekkel lesz bemutatva minden mezei munka. A gazdának vitt buzakoszoru a kicsinyek táncával lesz megjutalmazva, a a mit egyikük szép magyar szólója zár be. Ez egész előadás elragadóan szépnek igérkezik s kényelmes élvezetéhez tribünszerü ülőhelyek lesznek körben felállitva. A gyermekek népviseletéhez szükséges ruhaminták a nevezett igazgatónőnél tekinthetők meg. A gazdag *tombola-játékhoz* honi iparcikkek (szőttesek, faragványok stb.) szereztetnek be, melyek közül a két főnyeremény, két szép kalotaszegi asztalfutó, Schuszter Emil Mátyás király-téri üzletében megtekinthető. Tombolatáblákat 40 fillérjével előre kell megvásárolni a választmányi tagoknál vagy az elnökségnél (Ferencz József-ut 44 sz.), mert azok a helyszinen nem árusittatnak. — A programm egyik legérdekesebb részlete a „Noé-bárkája" lesz, melyből különféle állatok bocsáttatván ki, azok elfoghatók és a szerencsés vadász által megtarthatók lesznek. A szabadban a honvéd- és vasuti zenekar fog működni este pedig a Lövöldében jó cigányzene fogja szórakoztatni a közönséget.

— **(Adományok.)** A Mózes András emléklapra első közleményünk óta a következő adományok folytak be: A kolozsvári unitárius egyházközség 50 kor. Székelykereszturi unitárius gimnázium tanári kara 40 kor. Gyulay Árpád és neje 20 kor. Derzsi Andor gyűjtése Abrudbányán 24 kor. Csifó Salamon és neje 10 kor. Márkos Albert 10 kor. Dr. Frank-Kiss János 10 kor. Orbók Mór és családja 10 kor. Nagy Gyula 10 kor. Zsakó István és családja 20 kor. Toroczkói unitárius egyházközség 24 kor. Gyöngyössy Béla és családja 20 korona. Hilibi Haller Rezső és neje 20 kor. Vécsei Sámuel 20 kzr. Farkas Vilmos 10 kor. Fekete Gyula 10 kor. Első kimutatásunk összege 226 kor. 40 fill. Jelen kimutatásunk összege 308 összesen 534 kor. Fogadják a nemesszivü adományozók az unitárius kollegium igazgatóságának hálás köszönetét.

— **(Szent Antal felolvasó-est.)** A legközelebbi Szt. Antal felolvasó-est szombaton. f. évi május hó 2-ikán fog megtartatni a róm, kath. főgimnázium disztermében, mely alkalommal *Réthy* Jánosné urnő „Vallás és erköles" cimmel fog felolvasni.

— **(Szökevény urileányok.)** Egész Brassóban nagy feltünést keltett s közbeszéd tárgyát képezte két ottani, fiatal urilánynak hirtelen eltünése. Az aggódó szülők kétségbeesett kutatására nemsokára kitünt, hogy a kis Robinsoninák, érthetetlen kalandos vágyban, Budapestre, azután Bécsbe utaztak, onnét pedig, szépen, csöndben hazatértek a szülői hajlékba, a szülők karjaiba. A kis kisasszonyok ily sok viszontagság után sirva fogadoztak, hogy biz ők ezután szépen otthon csücsülnek, a hol szebb is, jobb is, kényelmesebb is, s a papákat se, mamákat se teszik ki többé a mostanihoz hasonló kétségbeesésnek.

— **(Két pisztoly.)** Érdekes és nagybecsü ereklyékhez jutott legutóbb az aradi ereklyemuzeum. A mult héten ugyanis gróf Almássy Dénes meglátogatta családjával a gazdag muzeumot, s ez alkalommal igéretet tett, hogy a birtokában levő s a szabadságharcra emlékeztető tárgyakat e gyüjtemény gazdagitására fogja forditani. Első ajándéka két teljesen egyforma pisztoly már meg is érkezett a muzeumhoz. Egykoru birtokosuk, ki Világos után szintén osztrák fogságba jutott, testi-lelki barátja volt gróf *Teleki* Lászlónak. Almássy Dénes kiszabadulása után is sokat érintkezett Telekivel, kinek végzetes sorsa ismeretes. Midőn Teleki öngyilkosságra határozta el magát, Almássy gróf lakásán, ama pisztolyok egyikét akarta maga ellen irányitani, mely most a muzeumba került. Már homlokának szegezte a pisztolyt, a mikor szobájába lépett Almássy Dénes. Ekkor sikerült az öngyilkosságtól megmenteni Telekit, de pár hónappal később senki sem akadályozhatta meg őt szomoru tervének végrehajtásában.

— **(A Munk-féle faipar-gyár égése.)** A maros-szlatinai Munk-féle, nagy arányu faiparáru-gyár vasárnap kigyuladt s a nagy fatelep teljesen leégett. A gyár munkásainak legnagyobb része a tüzvész következtében, munka és kenyér nélkül maradt, a mennyiben kicsi a reménység, hogy a gyár egyhamar ujra megkezdje üzemét. A kár több millióra rug, minek jó része azonban megtérül, tudniillik a gyár és a fatelep a Fonciére pesti biztositó intézetnél biztositva volt.

— **(Közgyülés.)** A Magyar Szt-Korona Országai Vörös-Kereszt-Egylete Kolozsvár városi választmánya május hó 3-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor a vármegyeház üléstermében tartja ez évi rendes közgyülését, melynek tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyvhitelesitők kiküldése. 3. Titkári jelentés az 1902. évről. 4. Az 1902. évi pénztári számadás és a pénztárvizsgálók jelentésének előterjesztése; a felmentvény megadása. 5. Költségvetés az 1903. évre. 6. pénztárvizsgálók kiküldése a következő évre. 7. A megürült választmányi tagsági helyek betöltése, illetve az intéző bizottság egyharmadrészének ujraválasztása. 8. Inditványok. A közgyülésen szavazattal bir minden alapitó és rendes tag. A közgyülés nyilvános és azon nem egyleti tagok is megjelenhetnek,

— **(Kirabolt pénzintézet.)** Vakmerő rablás történt csütörtökön éjjel Kis-Almás községben, a hol a kisbirtokosok takarékszövetkezetét kirabolták. A rablók, a mint azt a helyszini vizsgálat megállapitotta, először a szövetkezeti helyiséggel szomszédos kertbe nyiló falat aláásták, ott egy ember behatolt a pénztári helyiségbe, ahol az ajtókat felnyitotta. A betörők szakavatott emberek lehettek ezen a téren, mert a nagy pénzszekrényt rendkivül ügyesen furták meg s a mi pénzt benne találtak, 14.769 koronát, azt megukkal vitték. — A betörők egész éjjel dolgozhattak és szerencséjükre a pénzintézeti szolga, Fülöp András csak hajnal felé ébredt fel. — Fülöp ekkor valami zörgést hallott. A mikor az udvarra kilépett, éppen akkor végezték munkájukat a betörők, a kik aztán a szegény szolgát egy vasdarabbal ugy fejbeütötték, hogy elájult. A szolga felesége csak akkor mert lármát csapni, mikor a rablók elmenekültek. A nyert személyleirás után a betörők csavargó vándorlegények lehettek és állitólag hárman voltak. — A csendőrségnek alapos gyanuja támadt egy Farkas György nevü munkanélküli lakatoslegényre, aki a szomszédos Talizton tartózkodik szüleinél s akinél az utóbbi napokban gyakran megfordult más két munkanélküli iparoslegény is. A csendőrség Farkast letartóztatta, mert a sulyosan sérült Fülöp vallomása szerint Farkas ütötte le őtet. A nyomozást folytatják s az esetről értesitették a törvényszéket.

— **(Az ebzárlat megszünt.)** A főkapitányi hivatal március 14-én 40 napi ebzárlatot rendelt el, a mely április 25-én, a 40 nap lejárván, feloldatott.

— **(Kivonat a hivatalos lapból.)** *Pályázatok.* A szászvárosi adóhivatalhoz adótiszti; a segesvári pénzügyigazgatósági, a diecs-szentmártoni kirendeltségnél tiszti állásra 14 nap alatt.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesiteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a »Sétatéri«, vagy a »Margitszigeti« fümagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállitja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörü »sétatere« részére. 41—48.

SZINHÁZ.

Szinházi müsor:

Kedd: A nők barátja. (b. 186. sz.) Náday F. m. v.
Szerda: A jó barátok. (b. 187. sz.) Náday F. m. v.
Csütörtök: A párisi. (b. szünet XXI). Náday F. m. v.
Péntek: Faust. (b. 188. sz.)
Szombat: Faust. (b. 189. sz.)
Vasárnap d. u.: Gyurkovics lányok.
„ este: Bob herceg. (b. 190. sz.)

* **Ripp van Winkle.** Nem szólhatunk az ellen, ha a régi jó operettek, melyek a nemes és tiszta művészet jegyében fogantattak és ugyszólván nemzedékről-nemzedékre mindig frissen és üdén szállnak át, beleilleszt ődnek egy modern szinház repertoárjába. Viszont természetesnek tartjuk, hogy ezeknek és különösen ezeknek kultiválása és forcirozása nemcsak művészeti, de még kassza-politikának is nagyon rosz. Nem kell egyébre hivatkoznunk e tétel igazolásául, mint a tegnapi estére, a midőn Planquette valóban becses és értékes operettjére alig gyült össze egy kis közönség. Lassan-lassan odajutunk csakugyan, hogy Planquette és a hozzá hasonló zeneszerző — óriások müveire abszolute nem lesz kiváncsi a kolozsvári közönség, mert minden hét repertoárjából két. de néha három estét is lefoglalnak azok az operettek, melyek mellett nagyanyáink jókedvre derültek. Az előadás maga közepes nivón állott és ha a jelenlegi általános mértéket alkalmazzuk, akkor egy kis jóakarattal még sikerültnek is mondhatjuk. — Lisbethet tegnap *M. Rédey* Szidi énekelte és játszotta, szinesen, kedvesen és temperamentumosan: kapott is tapsot gyakran és énekszámait mind megismételte. A cimszerepet *Kassai* Károly játszotta, kinek kiváló kvalitásait már anynyiszor méltattuk, hogy ujat alig mondhatunk róla. A többi szerepeket a nők közül: Hegedüs Szerafin, Váradiné játszották. Mátrai Kálmán, Mészáros és Hunfi játszottak még jelentősebb szerepeket és a sikerből méltó rész illeti meg őket is.

A közönség szünni nem akaró tapssal honorálta a kis gyerekpár: Fehérvári Annuska és Miska kedves játékát. Éneküket meg is kellett ismételni és alig győztünk betelni a két édes gyerek ügyességén. (—g.)

IRODALOM.

+ **Fiókparlament.** Benn a képviselőházban nincs most szava, csak a technikai obstrukció napszámos szónokainak. Szerencsés ötlete volt tehát a «Jövendő»-nek, hogy legujabb számában egy másik parlamentet nyisson: olyat, amelyben szabadon megnyilatkozhatik a képviselők minden pártárnyalata. Mi sem bizonyitja jobban a „Jövendő" gyors és teljes elismerését, minthogy a pártok vezérférfiai nagy készséggel ragadták meg a nyilatkozás ez alkalmát. Egyik-másik e nyilatkozatok között válóságos zászlóbontás. Például a gróf Zichy Jánosé, a néppárt vezéréé, a ki a konzervativ irányzat szükségességéről és jövendőbeli hivatásáról értekezik. Érdekes e cikket a Vázsonyi Vilmos cikkével szembe állitani. Ime, megeleveednek a holt betűhasábok és a szélsőségek vijják bennök komoly tusájukat. — Vannak még nyilatkozatok Barabás Bélától, Polónyi Gézától és Kubik Bélától is. Bokányi Dezső az igazi szociálizmus céljairól értekezik. Nagyérdekü politikai szenzáció a „Jövendő" vezető cikke, amelyben Bródy Sándor Apponyi és Széll Kálmán sajátságos összesimulását jellemzi sok intim értesüléssel kiszinezve.

MÜVÉSZET.

A csodagyermek hangversenye. Nagy érdeklődés mutatkozik a közönség körében a kilenc éves kis csodagyerek, Bagotai *Lengyel* Ernő zongoramüvész hangversenye iránt. A hangversenyen, mint már jeleztük, *Olteán* Klotild operaénekesnő is közreműködik, kit a budapesti hangversenyek közönsége ez idei szerepléséből előnyösen ismer. A május hó 3-án délután 5 órakor a felsőbb leányiskola nagytermében tartandó hangversenyre már megválthatók a jegyek 3, 2 és 1 korona 50 fillérjével Burger Frigyes Mátyás király-téri drogériájában.

Táviratok

—Fővárosi és vidéki tudósitóinktól.—

A politikai helyzetről.

Budapest, ápril. 27. (érk. 11 ó.) Politikai körökben *Széll* Kálmán, miniszterelnök **mai beszédét hatytyu-dalnak tekintik.** *Csáky* Albin gróf **miniszterelnökségét széltében, hosszában kolportálják.**

Az olasz—magyar—osztrák kereskedelmi szerződés.

Budapest, ápr. 27. (érk. 11 ó.) Olaszország megkezdette a kereskedelmi szerződések megujitásáért a tárgyalást Magyarországgal és Ausztriával. Kijelentette Olaszország, hogy *készséggel belemegy a szerződések aláirásába és hogy* **kész bizonyos feltételek mellett lemondani a borvám klauzoláról.**

A szász trónörökösnéről.

Budapest, ápr. 27. (érk. 11 ó.) *Lujza*, trónörökösné lebetegedését minden pillanatban várják. A gyermek három hétig anyjánál marad; azután Drezdába viszik.

Budapesti gabonatőzsde.

Készáruüzlet 2 és fél fillérrel magasabb.

Határidőüzlet kellemesebb.

Jegyeztetett:

Buza ápr.	7·82—87
Buza máj.	7·62—63
Buza okt.	7.44—45
Rozs ápr.	6·79—80
Rozs okt.	6·44—45
Tengeri májusra	6·01—02
Tengeri juliusra	60·9—10
Zab ápr.	60·0—01

REGÉNY

Szerelem az én bünöm.

— Francia regény. —

Forditotta: **Zentai Leó.**

MÁSODIK RÉSZ. (32)

Kéjjel szivom magamba az üde friss levegőt, a hüs levegő áramlat, az erdő balzsamos illata, a fenséges nyugalom nagyon kellemesen hatnak idegeimre; mintha minden tagomban megujulnék — uj erőre kapva sebes vágtatással haladok ez erdei uton beljebb és beljebb.

Örömem azonban nem sokáig tartott, vissza kellett térnem Addington parkba, hogy lady Richmondnak társaságot nyujtsak.

A parkba beérve, átadtam lovamat Dánielnek s én sietve mentem be a kastélyba. A lépcsőnél azonban legnagyobb bámulatomra férjem várt reám. Mikor észrevettem, örömkiáltással siettem felé, igen, örömkiáltással; nem tudom miért, olyan kellemes hatást gyakorolt reám három hét óta nem látott arca, hogy örvendve siettem feléje s különben sem válaszolt leveleimre — igy igazán alig vártam, hogy láthassam.

— Honnan jösz? — mordult reám olyan kemény hangon, hogy egészen elvette örömömet.

— Az erdő és mezőről.

— Egyedül, ebben az időben? Azt hitesd el mással, kedvesem!

— Nem egyedül; Dániel velem volt.

— Ezeknek az embereknek a hallgatása nagyon olcsó.

— Akkor fizess neki és beszélni is fog.

— Ne dacolj velem!

— Ki gondol arra? Ha nem akarsz nekem hinni — miért kérdezel? Kétségeskedésed meggyaláz! Kérdezd előbb meg a szolgát, de előbb fizesd meg jól s csak aztán álij velem igy szóba.

— Christiane ne üzz a kétségbeesésbe....tudni akarom honnan jössz.

— Hiszen már előbb mondtam.

— Igazán? S egy tisztán sétalovaglásból térsz ilyen üdén, vidáman vissza? Megmondjam, honnan jössz? Rendez-vous-d volt Closeburnnel.

— Closeburnnel? Hiszen az Bringhtonban van!

— Sem Bringhtonban, sem Londonban nincs — érted.

— Ej, hát mit tartozik az én reám! ....Te azonban bolond vagy, Eduárd!

— Talán?.... és te szemtelen!

— Elég! Megtiltom, hogy igy beszélj velem....

A legfelsőbb fokig elkeseritett Closeburn ilyen nemü kirándulása. Felindultan folytattam:

— Az igazat mondtam. Nekem már most teljésen mindegy, hogy hiszel-e vagy nem. Ez a civódás már elég soká tartott. Jó éjszakát!

— Jó éjsza?kát Talán azt hiszed, hogy szobádba nem követlek? Zavartalanul szeretnél ugy-e ábrándozni pásztorórádról?

— És te elég alávaló lennél engem egy másik után birni?

Felháborodásomban azt se tudtam, mit beszélek, csak gépiesen feleltem.

Eduárd nem válaszolt egy szót sem, hanem kikapta kezemből a lovaglóestort és végig vágott vele rajtam.

A rémület elfojtotta bennem a fájdalom felkiáltását. Futni kezdtem, már szobámba értem, mikor Eduárd az ajtóhoz érkezett.

Őrült félelmemben az ajtónak vetettem magam, de ő karját már benyujtotta volt és igy nem volt időm ezl becsukni.

Egyetlen lökéssel betaszitotta az ajtót s a szobába beérve alávalóan ütni kezdett az ostorral és minden ütésre felorditottam. Hiába! Valóságos állatiassággal ütött tovább; arcára a kegyetlen, kéjes öröm ült ki s szemmel láthatólag gyönyörködött égő fájdalmamban. A kegyetlen, mennyire utálatos volt akkor!

Csak mint egy álomra emlékszem a többiekre. Ugy rémlik, hogy a nagymama és még valaki, talán Twain asszonyság bejöttek; hogy én dühösen, magamról mit sem tudva téptem le magamrél a ruhát: hogy Eduárd a végén megakart nyugtatni. De keze megérintésére erősebben orditottam, mint előbb és a nagymama kikisérte őt. Ágyamban erős sirógörcs fogott el és később végre elaludtam.

Az éj folyamán felébredtem és éreztem, hogy kezeim nedvesek.... Eduárd térdelt ágyam előtt és kezeimet csókolgatva sirt. Lady Richmond egy fautelben virrasztva feléttem. mormogta;

— Mit használ most, ha lelkedet is kisirod. A mit nem kellett volna tenned, az a korbácsolás volt. Nem ismerek rád Eduárd. Honnan veszed ezt a kocsismodort? Szegény Christiane, most már viselheti nagy szerelmed nyomait.... csinos szerelem, annyit mondhatok. Nem jöhettél hozzám megérkezésedkor, megkérdezni, hogy hol van? De nem. Azt mondták neki: »A milady kilovagolt« és ez elég alap, hogy a legcsunyább dolgokat vegye a fejébe. S mikor a szegény asszony megjött, nincs semmi sürgősebb tennivalója, mint végigverni rajta az ostorral.

(Folyt köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Budapest. *Magányban.* Az eszme szép és tiszteletreméltó, ha kopott is, meg ócska is. Csakhogy a kidolgozás kezdő ember pennájára vall, ki egy megfelelő rím kedvéért kész a magyar nyelvet is kiforgatni a maga mivoltából. »Nincsen ott perpatvar soha semmi végett.« Ez nem magyar vers-sor. Ettől és hasonlóktól eltekintve az egész kis dolgon mesésen érzik a dilettáns iz s igy: a beküldő iránt való őszinte tiszteletünk mellett sem hozhatjuk a pártfogolt poémát. Üdvözlet!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy hóra	2 korona
Negyed évre	6 „
Félévre	12 „

»UJSÁG«
szerkesztősége és kiadóhivatala
Kolozsvárt, Egyetem-utca.

Felelős szerkesztő:
Dr. PAPP JÓZSEF.
Laptulajdonos:
GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉR*.

Munkatársakat

keres minden élethivatásból (hivatalnok, kereskedő stb. stb.) magas **jutalék**, vagy **fixjavadalmazás** mellett egész Erdélyben az

New-York életbiztositó társas.
főügynöksége.

Ajánlatok: **Éber Jenő** erdélyrészi titkárhoz, **Kolozsvár,** Rákóczy-ut 34. szám alá intézendők. 2419.
2—3

Fogászati műterem! **Rosenfeld Eszter, Kolozsv.,** Wesselényi Miklós-utca 20. sz. emelet. 5—10.

Egy hivatalnok,
ki a biztositási teendőkben jártas és
egy gyakornok
alkalmazást nyer a
Fonciére Pesti Biztositó Intézet erdélyrészi vezérügynökségénél Kolozsvárt, hová bizonyitvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok bonyujthatók.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Szám: 8013—1903.

tan.

Faeladási hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város Tanácsa ezennel közhirré teszi, hogy a város tulajdonát képező s a várostól négy kilometer távolságban fekvő ugynevezett „Pipás Csere“ erdőben termelt és alább felsorolt mű- és tüzifaanyagot, **folyó évi május hó 5-én és esetleg következő napjain mindenkor délelőtt 8 órakor** kezdődő és a helyszinén tartandó nyilvános szóbeli árverésen részletenként eladja.

Eladandó faanyag:

1. 1076 (Egyezerhetvenhat) darab 20—60 cm. vastag és 3—12 m. hosszu szálfa.
2. 494 (Négyszázkilenczvennégy) méter hasitott tölgy tüzifa.
3. 200 (Kettőszáz) ágcsomó.

Kolozsvár sz. kir. város Tanácsától, 1903. április 21-én.

Szvacsina Géza,
polgármester.

Szerencse-óra.

Azt a sorsjegyszámot rendelje meg levelezőlap által, mely ama óra mellett van föltüntetve, a mely időben ezen hirdetést olvassa.

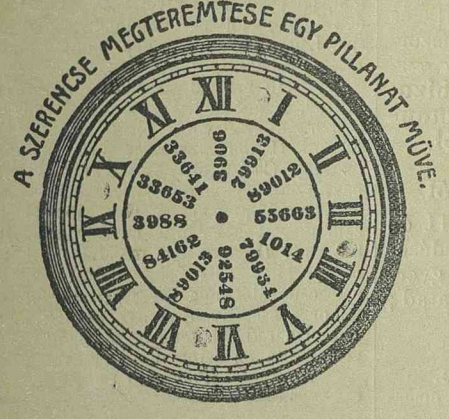

Az óra belsejében feltüntetett x szerencseszámok kizárólag x

BENKŐ BANKHÁZNÁL

x x x KAPHATÓK x x x

Budapest, Andrássy-út 79.

Huzás május 22. és 23-án.

Az I-ső osztályu sorsjegyek árai:

1/8 1·50 K	1/4 3·— K.	1/2 6·— K.	1/1 12·— K.

A mi vevőink azon előnyben részesülnek, hogy befizetéseiket postakarékpénztári cheque utján, tehát költségmentesen teljesithetik.

Legolcsóbb politikai napilap a korán reggel megjelenő

UJSÁG.

Előfizetési ár:
Egy hóra — — 2 korona

Szőlőlugast ültessünk

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobbrésze ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven elhatják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fa a mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkivül más épületeknek, kerteknek, keritéseknek stb. a legremekebb disze anélkül, hogy legkevesebb helyet is el oglalna az egyébbre használható részekből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vo. atkozó szines fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki czimét egy levelezőlapon tudatja.

Érmellékt első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Gombos Ferencz

könyvnyomdája

a legmodernebb berendezésű könyvnyomda. Versenyképes bármely fővárosi nagy könyvnyomdával. Készit mindennemü

könyvnyomdai munkákat

feltünő csinos kiállításban, a legkényesebb izlésnek is megfelelően Vidéki megrendeléseket olcsón eszközöl.

Melyik a legkedveltebb ásványviz? A felső-rákosi (Mária forrás)

Mátyás király gyógysavanyuviz!

De igazolt is, mert ugy üditő hatásra (borral), mint gyógyhatásra az összes itt ismert vizeket **jóval felülmulja.** Azonkivül **40%-al olcsóbb,** mint a többi vizek, a mi nem megvetendő, mert csupán egy üveg napi fogyasztásnál is **30 koronát** kiteszen az **árkülönbözet egy évben.** Csak azért olyan olcsó, mert a helybeli főraktáros egyszersmind **a forrás bérlője** is. — A gyógyhatásra prof. Karányi, prof. Purjesz, prof. Kuthy uraktól **kitünő bizonyitvány** áll rendelkezésre. — Főraktár a forrásbérlő

Hirsch Adolf czégnél (Hid-utcza)

kapható minden jobb füszerkereskedésben és étteremben, s hol nem, követeljük saját érdekünkben.

Csodahatásu gyógyviz. Gyomor- és bélhurut, étvágytalanság, vérszegénység, máj- és léphagyatnál, tüdő- és hörghurutnál, vesebajban és aranyeres bántalmaknál.

Egységes ár: 8 kr. minden füszerkereskedésben.

10 üvegen felüli rendelésnél házhoz szállitatik. TELEFON 525.

Mélt. dr. **Korányi Frigyes** főrendiházi tag ur, a budapesti m. kir. egyetem hirneves belgyógyászati tanárának **bizonyitványa.**

A felső-rákosi „**MÁRIA**“ forrás ásványvizét a vezetésem alatti egyetemi belgyógyászati kórodán, valamint a magán gyakorlatban sokszorosan rendeltem — **a gyomor és légcsőszervek hurutos bántalmaiban, vesebajokban,** főleg pedig **vérszegénység** és czzel összekötött **idegbajokban** szenvedő betegeknek **mindazon előnyös hatással, melyet a legjobb földes vasas ásványvizek nyujtanak.**

Gazdad szénsav tartalmánál és kellemes frissitő izénél fogva **kedvezően befolyásolja az étvágyat és az emésztést.** A rendelkezésemre bocsátott ásványviz teljesen **tiszta** és **kifogástalan kutkezelésről tanuskodik.**

Budapest, 1903. febr. 27.

Korányi Frigyes s. k.
egyetemi tanár.

Mélt. dr. **Purjesz Zsigmond** udvari tanácsos ur, a kolozsvári Ferencz József egyetem hirneves belgyógyászati tanárának **bizonyitványa.**

Alulirott a felső-rákosi „**MÁRIA**“ forrás vizét, **kedvező vegyi összetételénél fogva, nem csupán kellemes élvezeti italnak** tartom, hanem **igen jó sikerrel** alkalmaztam azt ugy a **legkülönbözőbb eredetü vérszegénység** — mint az **emésztő és légcső szervek hurutus bántalmai ellen.**

Kolozsvár, 1903. jan. 23.

2407 3—100 **Dr. Purjesz Zsigmond** s. k.

Megérkeztek a Párizsi Modellek.

Kitünő szabás. Finom kidolgozás. Szolid kiszolgálás.

E hármas jelige hangoztatása mellett nyitottam és folytatom

Mellfűző-Műhelyemet,

melyet külföldön szerzett alapos szakképzettséggel vezetem.

Műhelyemben készülnek a legújabb orvosilag elismert **Párizsi egyenes façonok,** továbbá **öv** (gurt) **és hasmiederek, alkalmi és szoptató fűzők, légbélelt és orthopädiai egyenes-tartók, franczia czvikli és szallag fűzők, leány és gyermek fűzők, reform melltartók és gummi házi miederek.** 2266 8—10

Ugyanezen façonok és a legújabb **bel- és külföldi szabadalmazott fűzőkből dús választék.**

Bátorkodom ennélfogva a n. é. hölgyközönség figyelmét czégemre felkérni és fentiekről meggyőződést szerezni.

Kitűnő tisztelettel

Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek. **ROSENZWEIG E.**
Párizsi mellfűző műterme, Deák Ferencz-u. 6

— Leg ujabb harisnyatartók fűző nélkül! —

Mindennemü fűzővédők és kellékek.

Fűzőjavitások és tisztitások gyorsan és olcsón

Havas Lázár

festék- és kefeáruk nagy és kicsinybeni raktára
Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utcza 13. szám.

Festék áruk minden szinben olajba törve és por alakban. **Kocsi mázok** minden gyártmány, padlók 6 szinárnyalatban. **Brunolin zománc** (email) több szinben. **Benzin, sósav, enyv, Linélium** (szeszpadlólakk), **szalmakalap lakkok,** butor- és épület lakkok. **Diszitő és szinelő** vegyi festékek. Valódi **szinarany- és ércz-** (meteal) lap és bronzpor bármely szinben. **Kötözö hárs,** tisztitó-szerek. **Aczélforgács, aczélkések,** szarvasbőr székülés, szivacs, **Strobencz-féle lenolaj, kencze** (firneisz), gépolaj, mécsolaj, lenmagolaj, repczeolaj, halzsir, terpentin és terpentin-szesz. — **Ólcsöves** (tubos) festék bármely szinben. **Sellakk, vaslakk, bőrlakk.** — Szegedi mosószappan. — Székfonó nád. Borotva fenő-eszközök.

Kizárólag hazai gyártmány:

Kefe-áruk: ruha, haj, óra, ezüst takaritó, butor, billiárd, kalap, üveg és closett stb. mosó, surló, fényesitő, ló, marha kefék, meszelők és seprők, továbbá nagy raktár minden létező alak és minőségben, ecsetek, porolók, kokusz stb. **Lábtörlök** nagy választékban. Bontó, por és hajfésük. Fog-, köröm- és bajusz-kefék, bajusz-pedrők (Royko-féle tisza-ujlaki is) minden szinben. bajuszkötők. Illatszerek minden gyártmány igen olcsó árak mellett. Borotválkozó szappan és szappankrém és minden borotválkozó eszközök. Fogtakaritó, porpaszta és szájviz, fejmosó, hajfesték, fekete, barna és szőke szinben. **Tyukszemirtó.**

2332 11—52

HERMANN E. Kolozsvár, Egyetem u. 6. (Vikol-féle ház.)

Ajánlom nagy választékban levő **családi varrógépeimet,** u. m.: **amerikai Wheler & Wilson, Manifacturing Co. New-York, Singer,** Karikahajós és Vibrating, melyek himző készülékkel vannak ellátva és a varrásnál a legfinomabb batisztól a legvastagabb szövetig is használhatók, ugyszintén raktáron tartok legjobb, erős, **iparosok** részére való **varrógépeket,** ugy mint a hires **amerikai Wheler & Wilson D. 12. eredeti Hove C., Minerva C. Karikahajós, Central Bobin, Cylinder** stb. stb., **czipészek,** csizmadiák, szabók, szijgyártók, katonaság részére. — A varrógépeim gyorshajtásuak és tartósak, ugyanannyira, hogy bármelyik gépért **10 évi felelősséget** vállalok. **Varrógép és kerékpár alkatrészek kaphatók. Javitásokat** gyorsan és **olcsón** eszközlök. — A varrógépek kedvezményes **heti** vagy **havi** rézsletfizetés mellett is vásárolhatók.

A nagyérdemü közönség becses pártfogását kéri

Hermann E.
varrógép nagyraktáros, Egyetem-u. 6.

2290 19—*

Telefon 439. szám. Az 1896-iki országos kiállitás alkalmával kitüntetve! **Telefon 439. szám.**

Léber Gyula

első erdélyi sodronyszövetfonat, kertkerités és ruganyos aczél sodrony ágybetétek gyára

Kolozsvárt, Egyetem-utcza 12 sz.

Olcsó keritések!

Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sirhelyek stb. bekeritéséhez

gépfonatait, disz-keritéseit és diszkapuit

továbbá pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodrony fonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, koksz, kavics, föld és porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matraczok.)

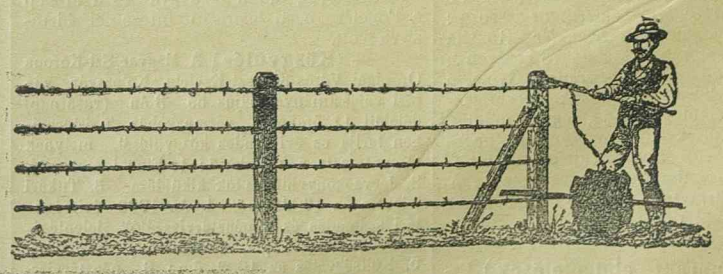

Nemkülönben zöldre festett légyszövet, szelelő rosták, Backer-féle rosták és egyébtéle használatra vas-, rész- és czin szövetek, Kruppa sodrony szegélyzetek különféle mintákban, fakeretben foglalt rosták, lóher-sziták és sziták különféle czélokra igen erősen készittetnek és gyári árak szerint számittatnak. Aczél tüskés sodrony kertek, erdők stb. bevonásához — **jutányos árért fel is huzatik.** — Képes árjegyzékkel bérmentve szivesen szolgálok. —

2310 16—50

Bittó Rezső

Kolozsvár,
úri divat különlegességek üzlete
Mátyás király-tér 12. sz.

2141 95—100

Mélyen tisztelt vevőim szives figyelmét felhivom a megérkezett

Tavaszi ujdonságokra.

Divatos és czélszerü loden Raglanok és eső-köpenyegekre. Legújabb állásu kemény és puha, angol és francia divatu **kalapok.**

ÚRI fehérnemüek nagy választékban és annak méret szerinti készitése.

Szép választék a legdivatosabb szines Zephyr és batiszt **ingekben.**

Divatos, izléses nyakkendők nagy választékban.

Allandó nagy **raktáron** magyar gyártmányu finom és jó **KALAPOK,** czipők, keztyük, harisnyák, zsebkendők, sétabotok. — Az érdeklődő közönség szives figyelmét felhivom kirakataim megtekintésére, melyek változtatva lesznek. Az ujdonságok láthatók

Nyomatott: Gombos F. Lyceum-könyvnyomdájában Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca